

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Uttalelse til regulering av Åbjøravassdraget i kommunene Gol, Hemsedal, Vestre Slidre, Vang og Nord Aurdal

Reguleringen av Åbjøravassdraget påvirker vannmiljøet negativt i forhold til rekruttering av ørret, tørrlegging av strandsoner, fiskevandring, forskyving av artsbalanse, samt redusert vannføring i utløpselvene. En fiskepassasje vil kunne redusere utsetningsbehovet. Det bør settes krav til nedre tappegrense i sommerhalvåret. Det må videre utformes tapperutiner som reduserer stranding av fisk i Tisleia. Minstevannføringen i Tisleia må justeres i forhold akseptabelt vanndekt areal. I tillegg bør det vurderes å etableres terskler for å øke overlevelse av fisk og bedre vannmiljøet.

Vi viser til saksdokument for revisjon for Åbjøravassdraget, jf. brev av 14. november 2011.

I forhold til et naturfaglig aspekt anses reguleringene i de delene av Åbjøravassdraget som ligger i Buskerud i hovedsak å være knytta til:

- redusert rekruttering av ørret i inn og utløpselver,
- tørrlegging av strandsoner mellom øvre (HRV) og nedre (LRV)regulert vannstand i magasinene med nedsatt akvatisk produksjon
- forskyvning i artsbalanse mellom abbor og ørret til fordel for abbor
- hindrer fiskevandring fra Tisleia opp i Tisleifjorden som følge av dammen på utløp
- bortfall av vann/tørrlegging av arealer/leveområder for fisk og andre vannlevende organismer i elvene nedstrøms reguleringsmagasinene ved oppfylling.

I tillegg utgjør tørrlagte strandsoner et negativt landskapselement viss ikke magasinene har en viss magasinifylling i sommer/høst.

Tapt rekruttering av ørret

Gjennom gjeldene konsesjonsvilkår anses kompensasjon for tapt rekruttering av ørret å være i varetatt. Regulanten er pålagt å sette ut fisk av riktig stamme, størrelse og antall. I den sammenheng er pålegget bl.a. i Tisleifjorden nylig oppdatert til 10 000 2-årig ørret.

Revisjonen vil ikke endre på denne muligheten for å justere pålegget i forhold til behov. Kompensasjon gjennom utsetting av ørret av lokal stamme fra vassdraget vil derfor gjelde både Tisleifjorden og Storevatn.

De generelle naturfaglige konsesjonsvilkårene som settes i nye konsesjoner, gir også forvaltningsmyndighetene anledning til å pålegge regulanten de naturfaglige undersøkelser,

inkludert kartlegging av fiskestatus, som er nødvendig. Slik sett er Fylkesmannen av den oppfatning at standard naturfaglig konsesjonsvilkår, vil dekke dette også for reguleringen av Åbjøravassdraget. Det gjelder ikke bare for fisk, men også andre naturfaglige undersøkelser som anses nødvendige.

I regulerte magasin som Tisleifjorden og Storevatn vil abbor ofte oppnå meget tette bestander med småfallen abbor. Slike bestander vil være konkurrent til ørret med hensyn på næring. Et tiltak som må kunne pålegges regulanten gjennom vilkårene, er å bidra til tiltak for reduksjon av abborbestandene (eks. støtte til tynningsgarn, ruser etc.).

Fiskevandring

I Tisleifjorden er vandring av ørret fra Tisleia opp i magasinet, avskåret som følge av dammen. Ideelt sett burde det vært etablert fisketrapp her for å gjenopprette vandring og kontinuitet i forhold til den opprinnelige fiskestammen en hadde/har i vassdraget. Imidlertid er dagens utsettingspålegg av ørret kompensasjon for denne tapte rekrutteringen. I forhold til den opprinnelige fiskestammen i Tisleifjorden, har det også skjedd en endring på grunn av utsatt ørret av ulik opprinnelse. Etter hvert som det benyttes stedegen stamfisk fra vassdraget, vil dette endres og en vil igjen få en mer lokal stamme av ørret.

Sett i lys av dette vil ikke Fylkesmannen fremme krav om at det bygges trapp i dammen, selv om dette ville bringe vassdraget mer tilbake mot naturtilstanden (ref. Vanndirektivets krav). Slik tilstanden for øvrig er i vassdraget med hensyn på reguleringshøgder, minstevannføringer osv, må Tisleifjorden og Storevatn anses å være kandidat til sterkt modifisert vannforekomst (kSMVF), og vil derfor kunne ha egne miljømål (godt økologisk potensial).

Viss regulanten imidlertid ønsker å redusere utsettingspålegget for ørret i Tisleifjorden på sikt, bør det vurderes en vandringsmulighet i form av tradisjonell trapp, flomtrapp, fiskepassasje eller lignende. Inntil dette eventuelt foreligger, må kompensasjon for tapt rekruttering av ørret skje gjennom utsettingspålegg av ørret basert på lokal stamfisk fra vassdraget.

Magasinfylling

Nedtapping mot LRV både i Tisleifjorden og Storevatn gir store tørrlagte strandsoner. Både ut fra hensyn til biologisk produksjon, og ut fra et landskapsmessig aspekt bør det settes en nedre grense for nedtapping i sommerhalvåret. I tillegg til det biologiske og landskapsmessige aspekt, vil dette også redusere bølge- og vinderosjon i strandsona.

Minstevassføring/terskler

I Tisleia er det viktig at det sikres tilfredsstillende minstevannføring i de periodene det skjer oppfylling av Tisleifjorden, og det ikke er overløp over dammen. I elva er det i dag en relativ god fiske bestand. Akseptabelt minstevannføring i forhold til både overlevelse av ulike stadier av ørret og annet akvatisk liv, er derfor viktig. Minstevannføringen må derfor ses i lys av akseptabelt vanndekt areal. Dette vil sikre både produksjonsgrunnlaget i elva, og overlevelse av fisk og andre ferskvannsorganismer.

Tisleia er også viktig i forhold til fiske og rekreasjon. En minstevannføring som sikrer en relativ god produksjon av akvatisk liv med reguleringen i vassdraget, må derfor være et viktig mål.

I forhold til akseptabel minstevannføring bør det også vurderes om det kan etableres miljøbaserte masseterskler som gir opphold for fisk i lavvannsperioder. Det bør også settes akseptable tapperutiner som hindrer stranding av fisk i elva ved raske vannstandsendringer.

De naturgitte forholdene i utløpselva fra Storevatn gjør at elva ikke er tilsvarende viktig biotop for fisk som Tisleia. Men ut fra generelt biologisk mangfold bør det også sikres en viss minstevannføring her. Tilsvarende bør etablering av enkelte miljøterskler vurderes.

Elva fra Flyvatn er en viktig oppvekst og biotop for rekruttering av ørret til Tisleifjorden. I den sammenheng er det viktig at elva sikres tilstrekkelig vannføring med hensyn på oppvekst og overlevelse for fisk.

Med hilsen

Øivind Holm
avdelingsdirektør

Erik Garnås

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift

Kopi
Direktoratet for naturforvaltning